

LABORATORNÍ PRÁCE

Strany s laboratorními pracemi ofoťte nebo použijte fólii. Pokud vypracováváte protokoly na papír (do sešitu), nezapomeňte uvést kromě svého jména také jména spolupracovníků, třídu a datum.

LABORATORNÍ PRÁCE č. 1 – METODY DĚLENÍ SMĚSÍ

TÉMA: FILTRACE

Úkol: Oddělení složek směsi pomocí filtrace

Pomůcky: laboratorní stojan, filtrační kruh, filtrační nálevka, 2 kádinky, skleněná tyčinka, filtrační papír, odměrný válec

Chemikálie: voda, rozdrčená křída

Postup: 1. Do kádinky nalijte 200 ml vody a přisypte rozdrčenou křidu.

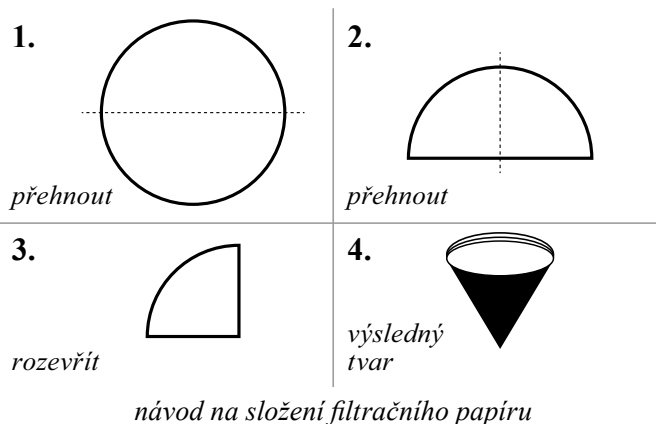
2. Směs dobře promíchejte.

3. Sestavte filtrační aparaturu.

4. Do nálevky vložte filtrační papír složený podle obrázku a navlhčete ho, aby přilnul ke stěnám nálevky.

5. Přes skleněnou tyčinku nalijte po částech připravenou směs do nálevky na filtrační papír.

6. Při správně provedené filtraci musí být filtrát zachycený ve druhé kádince čirý.

Vypracování:

1. Popište filtrační aparaturu na obrázku.

a) ..... e) .....

b) ..... f) .....

c) ..... g) .....

d) .....

2. Jaké vlastnosti má filtrát?

.....

3. Doplňte příklady využití filtrace v běžném životě:

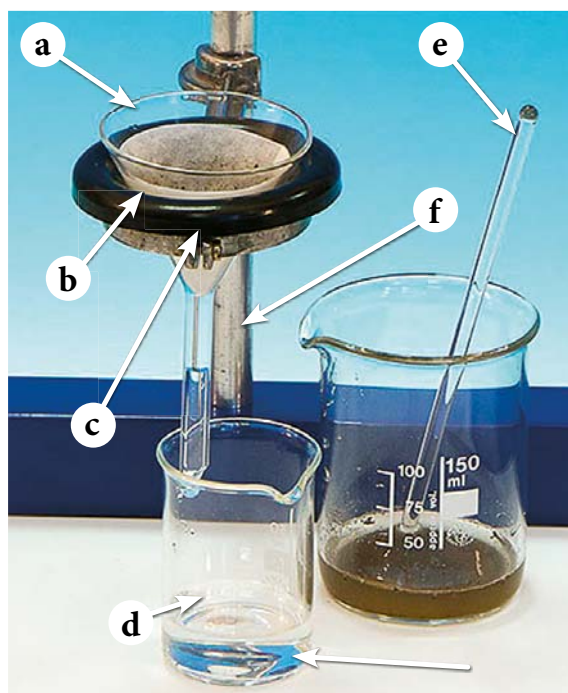

---

filtrační aparatura

TÉMA: DESTILACE

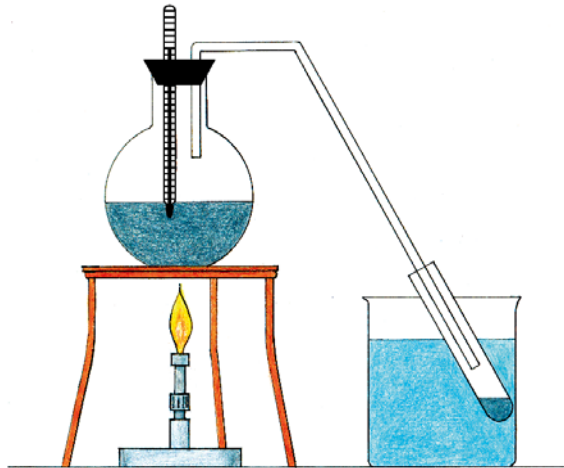
Úkol: Oddělit složky směsi pomocí destilace

Pomůcky: kahan, sirky, teploměr, trojnožka, zátka se dvěma otvory, skleněná trubička, kádinka, destilační baňka, zkumavka, špejle, míchací tyčinka, stojan

Chemikálie: voda, 95% líh, nasycený roztok síranu měďnatého (modré skalice)

Postup: 1. Sestavte zjednodušenou destilační aparaturu podle obrázku.

2. Do destilační baňky nalijte 100 ml lihu a 100 ml roztoku síranu měďnatého a promíchejte.
3. Do kádinky nalijte studenou vodu tak, aby zkumavka, do které budete jímat destilát, byla téměř celá ponořená.
4. Roztok v destilační baňce zahřívejte tak dlouho, dokud ve zkumavce nebudete mít alespoň 1 ml destilátu.
5. Nezapomeňte si poznačit, při které teplotě začalo docházet k vypařování.
6. Do zkumavky s destilátem i do baňky se směsí opatrně vložte doutnající špejli a pozorujte reakci.

jednoduchá destilační aparatura

Vypracování:

1. Jaké rozdílné vlastnosti lihu a roztoku modré skalice se využívá při destilaci?

.....

2. Porovnejte vlastnosti směsi v destilační baňce a destilátu:

	barva	zápach	hořlavost
směs			
destilát			

3. Při které teplotě se začala látka oddělovaná ze směsi odpařovat? ..... °C

4. Jaká je teplota varu destilátu? ..... °C

5. Která látka se ze směsi odpařila? .....

Závěr (zhodnoťte svou práci, jak se vám experimenty povedly, a pokuste se zdůvodnit případné chyby):

LABORATORNÍ PRÁCE č. 2 – RYCHLOST CHEMICKÝCH REAKCÍ

TÉMA: ZÁVISLOST RYCHLOSTI CHEMICKÉ REAKCE NA KONCENTRACI REAKTANTŮ

Úkol: Důkaz závislosti rychlosti chemické reakce na koncentraci reaktantů

Pomůcky: 3 zkumavky, pipeta, stopky, stojan na zkumavky, skleněná tyčinka, lihovka

Chemikálie: voda, 20% kyselina sírová H_2SO_4 , škrobový maz, 40% jodid draselný KI , 3% peroxid vodíku H_2O_2

Postup: 1. Zkumavky označte čísly 1–3. Do každé zkumavky nalijte 2 ml kyseliny sírové a 1 ml škrobového mazu.

2. Do zkumavek přidejte různá množství jodidu draselného (3 ml, 2 ml, 1 ml).

3. Všechny zkumavky doplňte vodou do objemu 8 ml a roztok zamíchejte.

4. Do každé zkumavky přidejte 2 ml peroxidu vodíku a zamíchejte.

5. Sledujte, za jak dlouho se roztok v jednotlivých zkumavkách zbarví modře. Doplňte do tabulky.

Vypracování:

zkumavka	H_2SO_4	škrobový maz	KI	H_2O_2	voda	čas zbarvení
1.	2 ml	1 ml	3 ml	2 ml	2 ml	
2.	2 ml	1 ml	2 ml	2 ml	3 ml	
3.	2 ml	1 ml	1 ml	2 ml	4 ml	

Největší koncentrace reaktantů byla ve zkumavce číslo .....

Reakce proběhla nejrychleji ve zkumavce číslo ..... Čím větší je koncentrace reaktantů, tím ..... je rychlost chemické reakce.

TÉMA: ZÁVISLOST RYCHLOSTI CHEMICKÉ REAKCE NA TEPLOTĚ REAKTANTŮ

Úkol: Důkaz závislosti rychlosti chemické reakce na teplotě reaktantů

Pomůcky: kahan, trojnožka, sirky, 3 kádinky, teploměr, 3 zkumavky, skleněná tyčinka, pipeta, stopky, lihovka

Chemikálie: voda, zředěná kyselina sírová H_2SO_4 , škrobový maz, jodid draselný KI , 3% peroxid vodíku H_2O_2

Postup: 1. Označte si zkumavky čísly 1–3. Do každé nalijte 2 ml kyseliny sírové, 1 ml škrobového mazu, 2 ml jodidu draselného a 3 ml vody.

2. Očíslujte kádinky 1–3 a naplňte je do tří čtvrtin vodou.

3. Změřte teplotu vody v první kádince. Zahřejte vodu ve druhé a ještě více ve třetí kádince pomocí kahanu a změřenou teplotu запиšte.

4. Do kádinek vložte zkumavku se stejným číslem a nechte temperovat. V okamžiku, kdy se teplota vody v kádince a teplota látek ve zkumavce vyrovná, přidejte do zkumavek po 2 ml peroxidu vodíku.

5. Změřte a запиšte čas, který uplyne do zbarvení roztoku ve zkumavkách.

Vypracování:

Koncentrace reaktantů v první, druhé a třetí zkumavce je ..... Teplota látek je nejvyšší ve zkumavce číslo ..... Chemická reakce proběhla nejrychleji ve zkumavce číslo ..... Čím vyšší je teplota reagujících látek, tím ..... je rychlost chemické reakce.

zkumavka	teplota látek ve zkumavce	čas zbarvení
1.		
2.		
3.		

Závěr (zhodnoťte svou práci, jak se vám experimenty povedly, a pokuste se zdůvodnit případné chyby):

LABORATORNÍ PRÁCE č. 3 – KYSELOST A ZÁSADITOST ROZTOKŮ

TÉMA: URČENÍ KYSELOSTI A ZÁSADITOSTI VYBRANÝCH LÁTEK

Úkol 1: Zjišťování hodnoty pH u vybraných látek a rozhodování, zda se jedná o kyselinu, zásadu nebo neutrální látku

Pomůcky: stojan na zkumavky, zkumavky, pH indikátorové papírky se stupnicí, skleněné tyčinky

Chemikálie: voda, fenolftalein, šampon, ocet, tekuté mýdlo, jedlá soda, kypřicí prášek do pečiva, minerálka, čisticí prostředek (např. jar)

- Postup:**
1. Do zkumavek nalijte 2 ml roztoků vybraných látek (jedlou sodu a kypřicí prášek rozpustíte ve vodě).
  2. Skleněnou tyčinkou naneste kapku zkoumaného roztoku na lakmusový papírek a pomocí stupnice zjistíte hodnotu pH.
  3. Do roztoku ve zkumavce přidejte několik kapek fenolftaleinu a pozorujte, jak se roztok zbarví.
  4. Zbarvení roztoku a hodnoty pH doplňte do tabulky a rozhodněte, zda je roztok kyselý, zásaditý nebo neutrální.
  5. Rozhodněte, který roztok je nejvíce a který nejméně kyselý.

Vypracování:

1. Doplňte tabulku:

zkoumaná látka	barva lakmusového papírku	hodnota pH	barva roztoku s fenolftaleinem	roztok je (kyselý/zásaditý/neutrální)
šampon				
ocet				
mýdlo				
jedlá soda				
prášek do pečiva				
minerálka				
čisticí prostředek				

2. Nejkyselejší roztok je ..... Nejzásaditější roztok je .....
 Byl mezi zkoumanými vzorky neutrální roztok? Pokud ano, tak který? .....

Úkol 2: Neutralizace hydroxidu sodného kyselinou chlorovodíkovou

Pomůcky: zkumavka, skleněná tyčinka, pipeta

Chemikálie: fenolftalein, hydroxid sodný $NaOH$, kyselina chlorovodíková HCl

- Postup:**
1. Smíchejte 2 ml hydroxidu sodného s několika kapkami fenolftaleinu. Zbarvení roztoku запиšte.
  2. Přidejte 2 ml kyseliny chlorovodíkové a pozorujte, jak se změní zbarvení roztoku. Zapište.
  3. Zapište rovnici reakce mezi kyselinou chlorovodíkovou a hydroxidem sodným.

Vypracování:

Barva roztoku hydroxidu sodného s fenolftaleinem ..... Barva roztoku po přidání kyseliny chlorovodíkové .....
 Rovnice neutralizace: .....

Závěr (zhodnoťte svou práci, jak se vám experimenty povedly. a pokuste se zdůvodnit případné chyby):